

Apstiprinu:
Kultūras ministrs

.....
2014. g..... novembrī

KULTŪRAS MANTOJUMA NOZARES KULTŪRAS PIEMINEKĻU AIZSARDZĪBAS STRATĒGIJA 2015. – 2020. GADAM

Sagatavota, pamatojoties uz kultūrpolitikas
pamatnostādnēm 2014. – 2020. gadam „Radošā Latvija”

KULTŪRAS MANTOJUMS IR VĒRTĪBA
SABIEDRĪBAI,
TĀ EFEKTĪVU SAGLABĀŠANU
VAR NODROŠINĀT SABIEDRĪBAS IESAISTE,
UZ ZINĀŠANĀM BALSTĪTA IZPRATNE,
IEINTERESĒTĪBA UN LĪDZDALĪBA!

IEVADS

1

Latvijas sabiedrībai ir laimējies dzīvot skaistā, ar vērtīgu kultūras mantojumu piepildītā zemē. Vairāku gadu tūkstošu kultūras mantojuma koncentrācija Eiropā padarījusi to par radošā intelekta spēcīgāko virzītāju pasaulē. Kultūras mantojums ir vērtība un potenciāls, kas kalpo, kā resurss ilgtspējīgas attīstības un dzīves kvalitātes nodrošināšanā nepārtrauktas attīstības procesam pakļautajā sabiedrībā.

KULTŪRAS MANTOJUMA JĒDZIENS UN NOZĪME

1.1

Kultūras mantojums ir cilvēka garīgās darbības liecība materiālā vai nemateriālā formā. Kultūras mantojums sastāv no uzkrātu resursu kopuma, kas saņemti mantojumā no pagātnes un kas, neatkarīgi no piederības, indivīdu un sabiedrības uztverē tiek uzskatīti par vērtību, pārliecības, zināšanu, tradīciju atspoguļotājiem un paudējiem. Tas ietver arī vidi, kas izveidojusies cilvēku un vietu mijiedarbībā laika gaitā. Tas ietver mākslinieku, arhitektu, mūziķu, rakstnieku un zinātnieku, cilvēces gara izpausmi un vērtību sistēmu, kas dzīvei piešķir jēgu. Kultūras mantojumam piemīt vērtību kopums, ko veido simboliskā, estētiskā, vēsturiskā, autentiskuma, sociālā un garīgā vērtība. Kultūras mantojuma nozīmīgākā un vistiešāk uztveramā daļa ir kultūras pieminekļi.

Kultūras pieminekļi ir:

1. identitātes, personīgās un kolektīvās atmiņas nesējs;
2. radošuma avots;
3. ekonomiska vērtība;
4. sabiedrības nodarbinātības risinājums;
5. veiksmīgs starptautisko attiecību un integrācijas instruments;
6. praktiski lietojams resurss;
7. starptautiskās konkurences un atpazīstamības instruments.

Ikdienā kultūras mantojums ir klātesošs visā Latvijas teritorijā. Aktīvākie Latvijas kultūras mantojuma nozares pārstāvji ir Saeimas Kultūras, izglītības un zinātnes komisija, Kultūras ministrija, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, pašvaldības, pieminekļu saimnieki, sabiedriskās profesionālās organizācijas, mācību un pētniecības iestādes, restaurācijas uzņēmumi, pētnieki, restauratori, amatnieki, arhitekti, vēsturnieki, arheologi, mākslas vēsturnieki un zinātnieki, kolekcionāri, biedrības, speciālie fondi, mantojuma lietotāji – Latvijas sabiedrība

Stratēģija ir izstrādāta kultūras pieminekļu aizsardzībai, ar ko tradicionāli saprot objektu kopumu – kustamo, nekustamo kultūras mantojumu un vidi, kā arī ar to tieši saistīto nemateriālā kultūras mantojuma daļu. Kultūras pieminekļu aizsardzība ietver apzināšanu, izpēti, uzskaiti, lietošanu, izmaiņu kontroli, praktisko saglabāšanu- uzturēšanas remontu, konservāciju, restaurāciju un sabiedrības izpratnes veicināšanu.

VĪZIJA

2

Saglabāt kultūras mantojumu kā cilvēka dzīves kvalitātes nozīmīgu faktoru – apzināt, aizsargāt un iekļaut mūsdienu dzīves aprītē materiālo kultūras mantojumu, veicināt sabiedrībā kultūrvēsturisku vērtību izpratni.

SITUĀCIJAS ANALĪZE

3

Ņemot vērā, ka Latvijā ilgstoši pastāv par kultūras mantojuma nozari atbildīga valsts institūcija, kultūras mantojuma joma tiek analizēta un plānota nepārtraukti, atbilstoši finansiālām iespējām, politiskai gribai un nozares speciālistu kompetencei.

RĀDĪTĀJI NOZARES IZVĒRTĒJUMAM

3.1

Nozares izvērtējums un attīstības priekšlikumi balstīti uz starptautiskā pieredzē gūtiem un izvēlētiem, šādiem rādītājiem:

1. nacionālās kultūras mantojuma saglabāšanas politikas atbilstība starptautiskiem kultūras mantojuma politikas dokumentiem;
2. valstī izveidotā kultūras mantojuma normatīvo aktu sistēma;
3. apzinātā un izpētītā kultūras mantojuma apjoms;
4. valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauto objektu skaits, kultūrvēsturiskā vērtība, vērtību kopuma kompleksais raksturs;
5. valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu uzraudzības sistēma, reaģētspēja, izmaiņu kontrole;
6. ekonomiskā atbalsta sistēma;
7. speciālo institūciju stabilitāte, neatkarība, pieredze, sabiedrības uzticības līmenis;
8. kultūras pieminekļa saglabātības stāvoklis ar šādiem raksturojošiem rādītājiem:
 - 8.1. autentiskuma saglabātības pakāpe, īpaši oriģinālsubstances apjoms un kvalitāte;
 - 8.2. tehniskais stāvoklis, iespējamie draudi;
 - 8.3. objekta vērtībai atbilstošs lietojums /funkcija/;

- 8.4. objekta ikdienas kopšana /sakoptība/;
- 8.5. vēsturiskā patina;
- 8.6. veikto pārveidojumu atbilstība kultūras mantojuma mūsdienu saglabāšanas filozofijai, zinātniska izpēte, kvalitatīva profesionāla konservācija un restaurācija, jauni kvalitatīvi uzslāņojumi, kas rada pievienotu vērtību;
- 8.7. kopējais vizuālais tēls.
9. kultūras mantojuma saglabāšanas darba ieguldījums cilvēka dzīves kvalitātes vairošanā;
10. par kultūras pieminekļiem pieejamais informācijas apjoms, kultūras mantojuma popularizācijas aktivitātes, iesaiste mūsdienu dzīves aprītē.

NOZARES TIESISKAIS REGULĒJUMS

3.2

Latvijas Republikā valsts pārvaldi kultūras pieminekļu aizsardzībā un izmantošanā nodrošina Ministru kabinets un to īsteno Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, kas atrodas kultūras ministra padotībā. Nozare darbojas, pamatojoties uz Latvijas Republikas likumu "Par kultūras pieminekļu aizsardzību", Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Nolikumu (MK 2004.11.09. noteikumi Nr. 916), kā arī septiņām starptautiskām konvencijām, 25 likumiem, 24 Ministru kabineta noteikumiem, trīs Augstākās Padomes lēmumiem un trīs Ministru Kabineta rīkojumiem, kas tieši skar kultūras mantojuma saglabāšanas darbu, kā arī citiem vispārīgiem normatīviem aktiem – vairāk nekā 70 starptautiskām hartām, deklarācijām, rezolūcijām, rekomendācijām un citiem starptautiskiem dokumentiem. 2014.gada 1.oktobrī ir stājies spēkā jaunais Būvniecības likums ar pavadošiem Ministru kabineta noteikumiem, kas rosina precizēt kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvos aktus.

AIZSARGĀJAMIE KULTŪRAS PIEMINEKĻI LATVIJĀ

3.3

Valsts aizsardzībā šobrīd /01.09.2014/atrodas 8751 objekti, no tiem:

■ arheoloģiskie pieminekļi	2503 (28,6%)
■ arhitektūras pieminekļi	3439 (39,3%)
■ pilsētbūvniecības pieminekļi	46 (0,5%)
■ mākslas pieminekļi	2615 (29,9%)
■ vēstures pieminekļi	132 (1,5%)
■ tehnikas vēstures pieminekļi	16 (0,2%)

Izmaiņas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā:

2013.gadā iekļauti	54, izslēgti	5 pieminekļi
2012.gadā iekļauti	75, izslēgti	7 pieminekļi
2011.gadā iekļauti	44, izslēgti	12 pieminekļi
2010.gadā iekļauti	54, izslēgti	26 pieminekļi
2009.gadā iekļauti	28, izslēgti	19 pieminekļi

Senākais valsts aizsardzībā esošais kultūras piemineklis – Zedonu apmetne un senkapi Rundāles pagastā datējams ar 11.- 6. gt. p. Kr., jaunākais – 20. gs. 80. gados būvētā Ikšķiles estrāde. Rīgas vēsturiskais centrs un Strūves ģeodēziskā loka 2 punkti iekļauti UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā.

Kultūras pieminekļu teritoriju kopējā platība Latvijā ir 165 km² jeb 0,25% no Latvijas teritorijas. Apgrūtinātā teritorija (teritorijas un aizsardzības zonas) 3180 km² jeb 4,9% no Latvijas teritorijas.

Kultūras pieminekļu īpašumpiederība:

■ valsts īpašumā – 7,5%
■ pašvaldību īpašumā – 17%
■ privātpersonu īpašumā – 40%

- komersantu īpašumā – 7,5%
- sabiedrisko organizāciju īpašumā – 28%

Kultūras pieminekļu saglabātības stāvoklis 2014. gadā:

- labs – 31,5%
- apmierinošs – 59%
- neapmierinošs – 7%
- avārijas stāvoklī – 2%
- gājuši bojā – 0,5 %

NOZARES STIPRĀS PUSES

3.4

1. Latvija ir bagāta ar pasaulē novērtētu unikālu kultūrvēsturisko mantojumu, izveidota stabila uzskaites sistēma.
2. Latvijas materiālā kultūras mantojuma aizsardzībai ir senas tradīcijas, jau 1923.gadā Latvijā pieņemts Likums par pieminekļu aizsardzību un nodibināta Pieminekļu valde. Kopš tā laika nepārtraukti dažādā pakļautībā ir pastāvējušas par nozari atbildīgas pieminekļu aizsardzības institūcijas.
3. Latvijā kultūras pieminekļu aizsardzībai pēdējo 10 gadu laikā ir izveidota stabila normatīvo aktu bāze.
4. Par nozari atbildīgās institūcijas – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas (Inspekcija) attīstība balstīta uz starptautiskā pieredzē gūtām atziņām, Eiropas Padomes ekspertu konsultācijām un sadarbības projektiem.
5. Inspekcijas spēja operatīvi reaģēt uz nemifīgām pārmaiņām, apturētas vairākas apjomīgas kultūrvēsturisko vidi degradējošas aktivitātes, demokrātiska, atklāta un kolektīva lēmumu pieņemšana, konsultācijas ar nozares vadošajiem speciālistiem valstī, atbalsts kvalitatīvām mūsdienu arhitektūras un dizaina aktivitātēm kultūrvēsturiskā vidē, spēja ar samērā nelielu finansējumu paveikt apjomīgu darbu, kopumā pozitīvs iestādes tēls.
6. Papildus Inspekcijai Latvijā ir vairākas institūcijas, kuras veido spēcīgus profesionālus centrus kultūras mantojuma saglabāšanā, piemēram, Rundāles Pils muzejs, Kuldīgas un Ventspils pašvaldību institūcijas u.c.
7. Nozares speciālistu entuziasms, profesionalitāte un uzticība mantojuma ideāliem, zinātniskais potenciāls pētniecībā.
8. Uzkrāta apjomīga dokumentācija par kultūras pieminekļiem.
9. Izveidota un ilgstoši darbojas restauratoru kvalifikācijas novērtēšanas sistēma.
10. Nozarei izveidojusies laba starptautiska sadarbība /Eiropas Padome, Eiropas Savienība, UNESCO, ICOMOS, Baltijas Jūras valstu sadarbības tīkls u.c./.
11. Nozarē izveidota laba starpinstitucionāla sadarbība.
12. Pozitīvas pārmaiņas sabiedrības daļas izpratnē par kultūras mantojuma nozīmi dzīves kvalitātes veidošanā.

NOZARES VĀJĀS PUSES

3.5

1. Izpratnes trūkums par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai un tā potenciālu labklājības veicināšanā. Nepietiekami izprastas kultūras mantojuma iespējas sniegt ekonomisko labumu ilgtermiņa attīstībā.
2. Nepietiekams finansējums un strādājošo skaits kultūras mantojuma nozarē. Valsts nevar pilnībā izpildīt normatīvajos aktos paredzēto atbildības nastu pret sabiedrību.
3. Nepietiekams kultūras mantojuma apzināšanas un pētniecības apjoms Latvijā.
4. Nepietiekams nozīmīgu kultūras pieminekļu praktisko

- glābšanas pasākumu apjoms Latvijā, kā rezultātā ievērojama kultūras mantojuma daļa var aiziet bojā.
5. Bieži nekvalitatīvas mūsdienu jaunās būvniecības un citas saimnieciskās darbības aktivitātes, kā rezultātā tiek degradēta kultūrvēsturiskā vide.
 6. Līdz ar administratīvā procesa ieviešanu pārāk birokratizēts vienkāršu lēmumu pieņemšanas process valstī.
 7. Mūsdienīgi domājošu profesionālu kadru trūkums.
 8. Kultūras mantojuma nozīmi aptverošu akadēmisku programmu trūkums Latvijas augstskolās.
 9. Nepietiekams valsts budžeta finansiālais atbalsts kultūras pieminekļu īpašniekiem. Starptautisko finanšu instrumentu piešķirums koncentrējas tikai atsevišķos objektos.
 10. Bieži nekvalitatīvi veikti kultūras mantojuma uzturēšanas un atjaunošanas darbi.
 11. Nepietiekami detalizēti dabā precizētas arheoloģiskā kultūras mantojuma atrašanās vietas, kā rezultātā bieži ir pārspīlēta apgrūtināto teritoriju platība, vai arī atsevišķos gadījumos arheoloģiskais mantojums nav pietiekoši aizsargāts.
 12. Arvien vairāk konstatēti arheoloģiskā mantojuma postījumi, ko veic senu mantu meklētāji.
 13. Mākslas un antikvāro priekšmetu zādzības un nelikumīga tirdzniecība.
 14. Kultūras pieminekļu saimnieku neapmierinošās finansiālās iespējas, kas neļauj veikt restaurācijas darbus pietiekoši kvalitatīvā un profesionālā līmenī.
 15. Kultūras mantojuma saglabāšanai nepietiekami atbalstoša nodokļu politika.
 16. Neefektīva zemes un īpašumu apgrūtinājumu sistēma valstī.
 17. Atsevišķos gadījumos sasteigtas un nepārdomātas valsts pārvaldes reformas, kas regulāri skar telpiskās vides attīstību un līdz ar to arī mantojuma nozari.

NOZARES IESPĒJAS

3.6

1. Pagātnē radītās vērtības aktīvāk izmantot cilvēka dzīves kvalitātes nodrošināšanā;
2. Saglabāt un kvalitatīvi attīstīt Latvijas kā nacionālas valsts vienu no lielākajām vērtībām – unikālu kultūrvēsturisko vidi;
3. Kultūras mantojumu vairāk izmantot ekonomiskās labklājības uzlabošanai;
4. Kultūras mantojuma nozarei piesaistīt papildus līdzekļus, bet pieejamos līdzekļus mērķtiecīgāk izmantot nozares konkurētspējas un kultūras mantojuma vērtības saglabāšanai;
5. Sabiedrībai dot iespēju vairāk iesaistīties un līdzdarboties sava kultūras mantojuma saglabāšanā. Ar kultūras mantojuma palīdzību stiprināt katra Latvijas iedzīvotāja identitāti, piederību konkrētai vietai, kultūrai, vairāk saliedēt sabiedrību, stiprināt Latvijas kā nacionālas valsts drošību;
6. Turpināt attīstīt pirms 90 gadiem Latvijā iedibinātu kultūras mantojuma aizsardzības sistēmu, stiprināt Latvijas konkurētspēju Eiropas kultūras mantojuma profesionālajā vidē;
7. Attīstīt kultūras mantojuma interešu grupu sadarbību. Veicināt jaunu vērtību radīšanu, kas būs nākotnes kultūras pieminekļi.

Veidot un attīstīt sabiedrībai ērtu, profesionālu kultūras mantojuma aizsardzības sistēmu, kas saskaņā ar starptautiski atzītiem principiem palīdz kultūras pieminekļu saimniekiem un lietotājiem kvalitatīvā vērtību saglabāšanā, novērš kultūrvēsturisko vērtību degradējošas aktivitātes. Veicināt, lai Latvijas kultūrvēsturiskās vides vērtīgākā daļa būtu vietējās sabiedrības izprasta, novērtēta un aizsargāta kvalitatīvas dzīves telpas sastāvdaļa, kas palīdz radīt noturīgu izaugsmi.

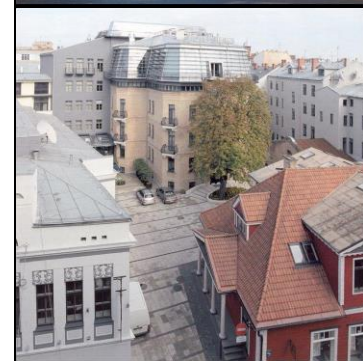
RĪCĪBAS VIRZIENI

5

ILGTERMIŅA PRIORITĀTES

5.1

1. Plaša visu interešu grupu iesaiste, zināšanas, izpratne un sadarbība.
2. Ērta un pieejama informācijas sistēma.
3. Efektīva nozares pārraudzība, vērtību apzināšana, uzskaitē un aizsargājamo objektu saglabātības stāvokļa izmaiņu kontrole.
4. Materiālā kultūras mantojuma pēc iespējas lielāka oriģinālsubstances, autentiskuma un kultūrvēsturisko vērtību kopuma radītās noskaņas saglabāšana.
5. Kultūrvēsturiskās vides kvalitāte. Līdzsvarotas kultūras mantojuma, laikmēģīgās arhitektūras un dizaina attiecības.

VIDĒJĀ TERMIŅA UZDEVUMI

5.2

1. Jaunas informācijas sistēmas „MANTOJUMS” izveidošana, kurā lietotājam draudzīgā veidā pieejama aktuāla informācija par katru kultūras pieminekli /prioritāte: 2.,1.,3., 2014 – 2016/.
2. Visaptveroša kultūrvēsturisko vērtību apsekošana, inventarizācija, fiksācija, izmantojot modernās tehnoloģijas. Kultūras mantojuma profesionālas dokumentēšanas pastiprināšana /prioritāte: 2.,3., 2015 – 2018/.
3. Precizējumi valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, ģeotelpisko datu par kultūras pieminekļiem, to teritorijām un aizsardzības zonām sagatavošana /prioritāte: 3.,4., 2014 – 2018/.
4. Kultūras pieminekļu aizsardzības darba pārkārtošana /vairāk uzticoties tiem, kam ir pieredze un zināšanas un kas atrodas vistuvāk piemineklim, radīt situāciju, ka ekonomiski izdevīgāk ir pieminekli saglabāt nevis postīt un VKPAI koncentrēt uzmanību nozīmīgākā mantojuma saglabāšanai, kā arī padomiem un konsultācijām /prioritāte: 1.,3., 2014 – 2018/::
 - 4.1. kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvo aktu bāzes precizēšana un daļēja pārstrāde;
 - 4.2. pēc iespējas mantojuma saglabāšanā dažādu interešu grupu iesaistīšana, veidojot sadarbību un dialogu /ekspertu padomes, darba grupas, diskusijas u.c./ Kultūras mantojuma aizsardzības darba organizācijā mērķis ir kalpot klientam;
 - 4.3. kultūras mantojuma saglabāšanas vadlīniju un rekomendāciju izstrādāšana, labās prakses piemēru popularizēšana, augstvērtīgu ekspertu konsultāciju

- sniegšana kultūras pieminekļu īpašniekiem;
- 4.4. pēc iespējas vairāk nodokļu atvieglojumu piešķiršana publiski pieejamiem un koptiem kultūras pieminekļiem;
 - 4.5. atsevišķu valsts funkciju nodošana tām pašvaldībām, kur ir izveidoti kompetenti kultūras pieminekļu aizsardzības dienesti. Kvalitatīvāks un ar iniciatīvu bagātāks darbs visos līmeņos konsultāciju sniegšanā, vērtību apzināšanā un informācijas iegūšanā, objektu apsekojumos dabā, teritorijas plānojumu izvērtēšanā, pieminekļu restaurācijā un praktiskos saglabāšanas pasākumos /2014- 2016/;
 - 4.6. atbildības deleģēšana kultūras pieminekļa īpašniekiem, slēdzot detalizētu līgumu ar katru ieinteresētu īpašnieku par kultūras pieminekļa saglabāšanu apmaiņā pret maksimālu birokrātijas samazināšanu
 - 4.7. valsts finansiālā atbalsta sniegšana sabiedrībai pieejamu kultūras pieminekļu saglabāšanai un atjaunošanai. Atbalsta sniegšana pēc iespējas plašākam objektu skaitam visā Latvijā, nekoncentrējot līdzekļus tikai atsevišķos objektos;
 - 4.8. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas reorganizācija- pārveidošana par Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi /turpmāk tekstā NKMP/.
 5. Klientiem ērtu, mūsdienu tehnoloģijām atbilstošu procedūru ieviešana kultūras mantojuma saglabāšanā /prioritāte: 3., 2014 – 2018/.
 6. Mūsdienīgas kultūras mantojuma saglabāšanas filozofijas attīstības veicināšana kultūras pieminekļu finansiālajā atbalstā un apgūšanā – ņemt vērā ne tikai juridisko un birokrātisko precizitāti, bet vairāk projekta kvalitāti, ilgtermiņa efektu un ieguvumu sabiedrībai, to vērtējot pēc būvības. Kultūras pieminekļu restaurācijā starptautisko un valsts finansiālo atbalsta programmu attīstīšana, ar mērķi provocēt apjomīgāka privātā finansējuma piesaisti. Atbalsta sniegšana pēc iespējas plašākam objektu skaitam visā Latvijā, nekoncentrējot līdzekļus tikai atsevišķos objektos /prioritāte: 4., 2014 – 2020/.
 7. Mākslas un antikvāro priekšmetu identificēšanas sistēmas ieviešana, izvešanas kontroles uz ārvalstīm pilnveidošana /prioritāte: 3., 2016 – 2020/
 8. Zinātnisku pētījumu un publikāciju veicināšana Kultūras pieminekļu praktiskajā saglabāšanā /prioritāte: 1.,3.,4., 2015 – 2020/.
 9. Sadarbību stiprināšana ar augstākajām mācību iestādēm. Kultūras mantojuma jomas speciālistu kvalifikācijas novērtēšanas sistēmu pilnveidošana /arhitekti, būvinženieri, arheologi, restauratori/, jaunu speciālistu atlase un sagatavošana /prioritāte: 1.,4., 2014 – 2020/.
 10. Amatu apmācības, tradicionālo zināšanu un prasmju apguves stiprināšana profesionālajās mācību iestādēs, kā arī speciāli veidotās atsevišķās apmācību programmās /prioritāte: 1.,4., 2014 – 2020/.
 11. Kultūras mantojuma jomas speciālistu kvalifikācijas novērtēšanas sistēmas pilnveidošana /arhitekti, būvinženieri, arheologi, restauratori/, jaunu kadru sagatavošana un atlase /prioritāte: 1.,4., 2014 – 2020/.
 12. Kultūras mantojuma izpratnes apgūšanas veicināšana

izglītības procesā pēc iespējas agrāk visos pamatizglītības posmos /prioritāte: 1.,2.,4.,5., 2014 – 2020/.

13. Īpašas uzmanības veltīšana:

- 13.1. apdraudētā stāvoklī esošu kultūras pieminekļu neatliekamai glābšanas pasākumiem katru gadu;
- 13.2. ar Rīgu un Rīgas vārdu saistītā kultūras mantojuma saglabāšanai 2014. gadā;
- 13.3. ar Eiropas dimensiju saistītam kultūras mantojumam un mūsdienu arhitektūras kvalitātēm 2015. gadā;
- 13.4. kultūrvēsturisku ainavu saglabāšanai 2016. gadā;
- 13.5. vēsturisku notikumu vietām 2017. gadā;
- 13.6. ar Latvijas kā nacionālas valsts izveidošanu saistītam mantojumam 2018. gadā;
- 13.7. konservācijas un restaurācijas nozares panākumiem 2019. gadā;
- 13.8. kustamā mantojuma saglabāšanai 2020. gadā.

14. Kultūras mantojuma popularizācijas un līdzdalības kampaņas /prioritāte: 1.,2.,3.,4.,5., 2014 – 2020/.

15. Kvalitatīvu datu, tostarp statistikas datu, par kultūras pieminekļiem, apkopošana un analīze /prioritāte: 2.,3., 2014 – 2020/.

16. Aktīva dalība starptautiskajās organizācijās un tīklos, kur Latvija ir dalībvalsts /prioritāte: 1.,3.,4.,5., 2014 – 2020/.

FINANSĒJUMS

5.3

Finansējumu nozares pārvaldībai veido Inspekcijai piešķirtie valsts budžeta līdzekļi, bet nozares kopējo finansējumu veido plašs nozares dalībnieku loks.

Inspekcijas budžets 2008. gadā (15.01.2008) 3343751 Euro

Inspekcijas budžets 2014. gadā 2321984 Euro

Inspekcijā strādājošo skaits 2008. gadā 123

Inspekcijā strādājošo skaits 2014. gadā 98

Inspekcijas budžetā iekļauta kultūras pieminekļu izpētes un glābšanas programma, kas 2014.gadā ir 1062371 Euro

Starptautiskais finansējums kultūras mantojuma atjaunošanai plānošanas periodā līdz 2014.gadam 46 349 305 Euro

Lai pildītu vidējā termiņa uzdevumus, nepieciešams esošā finansējuma pieaugums:

- NKMP izveidojot, strādājošo skaitu atbilstīgajā institūcijā palielināt vismaz par 15%, darba samaksu sabalansēt ar kompetences un atbildības līmeni;
 - NKMP pamatbudžetu salīdzinājumā ar Inspekcijas 2014.gada finansējumu palielināt par 30%;
 - Pieminekļu glābšanas programmu katru gadu palielināt vismaz par 10%;
 - Kultūras pieminekļu izpētei un atjaunošanai nepieciešamo valsts budžeta un starptautisko finansējumu attīstīt šādos vēlamos virzienos:
1. Latvijas valstiskuma nozīmīgu simbolisku objektu /nacionālās identitātes / atjaunošana;
 2. Kultūrvēsturisku ainavu apzināšana un izpēte;
 3. Sakrālā mantojuma restaurācija;
 4. Viduslaiku pilsdrupu konservācija;
 5. Koka mantojuma izpēte un restaurācija;
 6. Piļu, muižu konservācija un restaurācija;
 7. Industriālā un militārā mantojuma izpēte un konservācija;
 8. Kustāmo mākslas vērtību aizsardzība;
 9. Zināšanas un prasmes, materiālā kultūras mantojuma apzināšana, fiksācija un aizsardzības institūciju kapacitātes stiprināšana;
 10. Sabiedrības līdzdalības stiprināšana.

SAGAIĀMAIS REZULTĀTS

5.4

Veiksmīgi organizējot pasākumu kompleksu un papildus iegūstot finansējumu, iespējams gūt šādus panākumus:

1. Jaunā pakāpē attīstīta pirms 90 gadiem aizsāktā un pēdējo 25 gadu laikā veidotā kultūras pieminekļu aizsardzības sistēma. Izveidota respektabla materiālā kultūras mantojuma institūcija, kas arī pēc nosaukuma atbilst citu Eiropas valstu institūcijām, tādā veidā iegūstot labāku starptautisku atpazīstamību.
2. 3 - 5 gadu laikā veikta pilnvērtīga un izsmeljoša vērtību inventarizācija. Izveidota jauna informācijas sistēma, kuru izmanto un papildina visas interešu grupas
3. Piecu gadu laikā noslēgti līgumi ar ieinteresētiem kultūras pieminekļu īpašniekiem par pieminekļu saglabāšanu. Kultūras pieminekļu uzraudzībā nodrošināta katra īpašas nozīmes kultūras pieminekļa saglabātības stāvokļa regulāra pārbaude /ieguvums – intensīva, kvalitatīva un detalizēta objektu uzraudzība, drauds – pārējo objektu bojājumu gadījumos Inspekcijas reaģētspēja novēlota/.
4. Samazināts kultūras pieminekļu pārveidojumu saskaņošanas procedūru skaits, NKMP pārziņā atstājot tikai būtiskāko izmaiņu kontroli.
5. Radīta jauna ekonomisko stimulu sistēma, kas būtiski veicina vērtību saglabāšanu.
6. Kultūras mantojuma jomā uzlabota valsts sniegto pakalpojumu kvalitāte.
7. Iespēja efektīvāk saglabāt kultūrvēsturiskās vērtības, drošāka iespēja nepieļaut vērtīgākās kultūrvēsturiskās vides degradāciju mūsdienu attīstības procesā.
8. Kvalitatīvāka cilvēka dzīves telpa.
9. Plašāka institūciju un visas sabiedrības iesaistīšanās kultūras mantojuma saglabāšanā
10. Sabiedrībai pieejama pilnvērtīgāka informācija par kultūrvēsturiskām vērtībām.
11. Novērsti iespējamie draudi kultūrvēsturiski unikālu un ļoti vērtīgu objektu saglabāšanā.

DRAUDI

5.5

1. Nepiesaistot papildus finansējumu, kultūras mantojuma nozares pārvaldības modeļa pārkārtošana nebūs efektīva, informācijas sistēmas atdeve nebūs pilnvērtīga un inventarizācija būs veikta tikai fragmentāri.
2. Ieviešot kultūras pieminekļu jaunu pārveidojumu izvērtēšanas un uzraudzības sistēmu, atsevišķos gadījumos pārejas periodā, kad īpašnieks nebūs pietiekami kompetents, iespējama pieminekļa kultūrvēsturiskās vērtības zaudēšana.
3. Iespējama kultūras mantojuma mazvērtīgākās daļas pārveidošana atbilstoši īpašnieka izpratnei, ne visos gadījumos piesaistot kompetentus speciālistus.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
06.11.2014.

